

Γλυπτά της Ολυμπίας

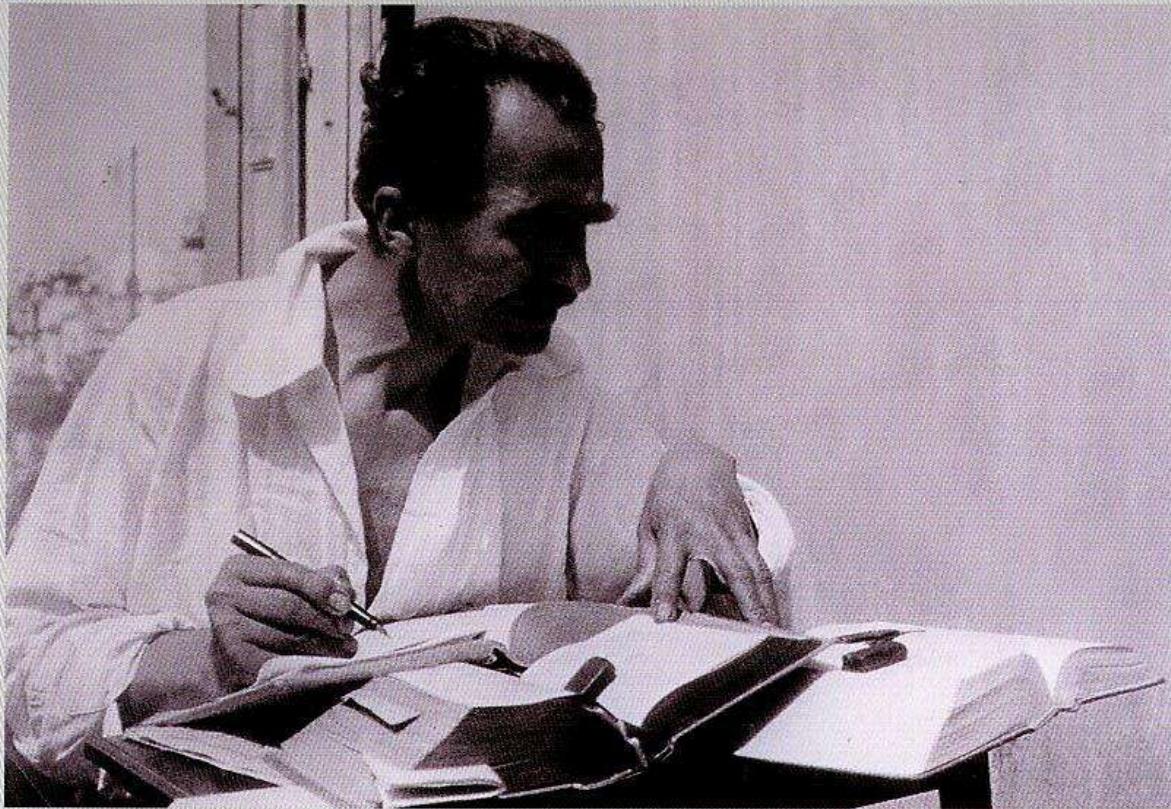
Θεοί και ήρωες με την πένα του Καζαντζάκη

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2008

Ζ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ & ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Στην ευλογημένη Γη της Ολυμπίας που ξαναγεννιέται!

Η «Συμβολική ατμόσφαιρα του μύθου» γεννιέται το φθινόπωρο του 1937, όταν ο Καζαντζάκης επισκέπτεται την Ολυμπία. Αργότερα, το κείμενο που εμπνεύστηκε ο συγγραφέας από το γλυπτό διάκοσμο του ναού του Διός, δημοσιεύθηκε στο έργο του «Ταξιδεύοντας».

Ο μύθος της Κενταυρομαχίας, που απεικονίζεται στο δυτικό αέτωμα του ναού, αποτελεί για τον συγγραφέα έναυσμα να υμνήσει τη νίκη του ανθρώπινου λόγου πάνω στα άγρια στοιχεία της φύσης και στο Χάος, τη νίκη των Ελλήνων επί των βαρβάρων. Η δυνατή και τολμηρή γραφή του Καζαντζάκη ερμηνεύει τη μάχη και τα συναισθήματα των πρώων.

«Στη μαρμαρωμένη ετούτη στιγμή συνυπάρχουν όλα τα στοιχεία: η θεϊκή αταραξία, η πειθαρχία του ελεύτερου ανθρώπου, το ξέσπασμα του χτίνους, η ρεαλιστική αναπαράσταση του δούλου. ...Κι αν μας συγκινεί τόσο βαθιά το αέτωμα τούτο είναι γιατί δεν έχει φτάσει ακόμα στην κορυφή του ανθρώπου. Την τελειότητα. Διακρίνεις ακόμα τον ήρωα που πάσχει κι αγωνίζεται.»

«Τέχνη είναι όχι να παρασταίνεις το σώμα παρά τις δυνάμεις που δημιουργούσαν το σώμα. Εδώ, στο δυτικό προπάντων αέτωμα οι δημιουργικές αυτές δυνάμεις τρικυρίζουν ορατές κάτω από τη διάφανη επιδερμίδα.»

Η παραβίαση του ιερού θεσμού της φιλοξενίας είναι η αιτία της μάχης μεταξύ των μεθυσμένων Κενταύρων και των Λαπιθών.

Στο κέντρο επιβλητικός ο Απόλλωνας, παρών με την ιδιότητα του θεού της αρμονίας και της τάξης. Κεντρικές μορφές του αετώματος.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

«Τώρα τελείωσε
το συμπόσιο, μέθυσαν
οι Κένταυροι και
χύθηκαν ν' αρπάξουν
τις γυναίκες των
Λαπιθών.»

Λαπιθίδα παλεύει
με Κένταυρο.
Δεξιό τμήμα του
αετώματος.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
					1	2
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29		

«Evas Κένταυρος ρίχνει
το πόδι του κι αγκαλιάζει
μια γυναικα και συνάμα
σφίγγει το στήθος της
με τη χοντρή του φούχτα.
Η γυναικα λες και λιπο-
θύμησε από τον πόνο
κι από μιά μυστηριώδη
ανομολόγητη ιδονή.»

Ο βασιλιάς των Κενταύρων Ευρυτίων
αρπάζει τη νύφη Δηιδάμεια.
Αριστερό τμήμα του αετώματος.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

«Κι όμως μια μυστική γαλήνη απλώνεται σε όλο τούτο το καταπληκτικό αρχέγονο πάθος: Γιατί, ανάμεσα στους μανόμενους ανθρώπους, αόρατος σε όλους τους μαχόμενους, ήσυχος, απλώνοντας μονάχα οριζόντια το δεξιό του μπράτσο, στέκεται ο Απόλλωνας.»

Ο Απόλλων, μοναδική θεϊκή παρουσία της παράστασης, είναι η κεντρική μορφή του αετώματος.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

«...οι Κένταυροι, τα χτίνη,
ακόλαστοι, μεθυσμένοι,
χύνουνται στις γυναικες
και στ' αγόρια, ουρπλιάζουν.
δαγκάνουν, ο νους λείπει
να βάλει τάξη στη δύναμη
κι ευγένεια στο πάθος.»

Κένταυρος από
το δεξί τμήμα
του αετώματος.

ΜΑΪΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

«Αλλού οι παλαιότερές δαγκώνουνται, μαχαιρώνουνται,
το χτίνος έχει εξαπολυθεί, άγριος οργασμός ξεσπάει,
προαιώνιες σκινές ανάμεσα ανθρώπου και
πιθικανθρώπου ανασταίνουνται μπροστά μας.»

Σύμπλεγμα Κενταύρου
και Λαπίθη από το δεξί¹
τμήμα του αετώματος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	
							1
2	3	4	5	6	7	8	
9	10	11	12	13	14	15	
16	17	18	19	20	21	22	
23	24	25	26	27	28	29	
							30

«Οι Λαπίθες, οι άνθρωποι,
διατηρούν κι αυτοί όσο μπο-
ρούν ακίνητη τη σφραγίδα του
ανθρώπου στο πρόσωπό τους·
δεν ουρλιάζουν, δεν κυριεύου-
νται από πανικό· είναι όμως
άνθρωποι, δεν είναι θεοί, κι
ένας αλαφρός παλμός στα χεί-
λια και μια ρυτίδα στο μέτωπο
φανερώνουν πως πονούν.»

Λεπτομέρεια Λαπίθη από το
βεβή τμήμα του αετώματος.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Η μάχη αποκλίμακώνεται στις άκρες του αετώματος, όπου ανά δύο ξαπλωμένες Λαπιθίδες παρακολουθούν με μισανοίχτο από φόβο στόμα τη φοβερή συμπλοκή.
Λαπιθίδα από την αριστερή γωνία του αετώματος.

«Στην εποχή που δημιουργούνταν το αέτωμα τούτο
οι ξαπλωμένες αυτές μορφές στις άκρες
δεν μπορούσαν να παρασταίνουν θεούς.»

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
					1	2
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

«Η ανθρώπινη ρόνων, η Αθηνά,
μικρούλα ακόμα μα όλο ρώμη,
πώς παραστέκεται και βοηθάει
τον αθλητή! Όμοια θα πίνησε
κι από την Ακρόπολη, προχτές
ακόμα, στο Μαραθώνα και
τη Σαλαμίνα, για να
βοηθήσει τους Έλληνες.»

Η Αθηνά πάνοπλη δείχνει με το δόρυ
της το σημείο που πρέπει να σκάψει ο
Ηρακλής, για ν' απλάξει τον ρου του
ποταμού Πηνειού και με τα νερά του
να καθαρίσει τους στάβλους του Αυγεία.
Μετόπη από τον πρόναο του ναού
του Διός.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

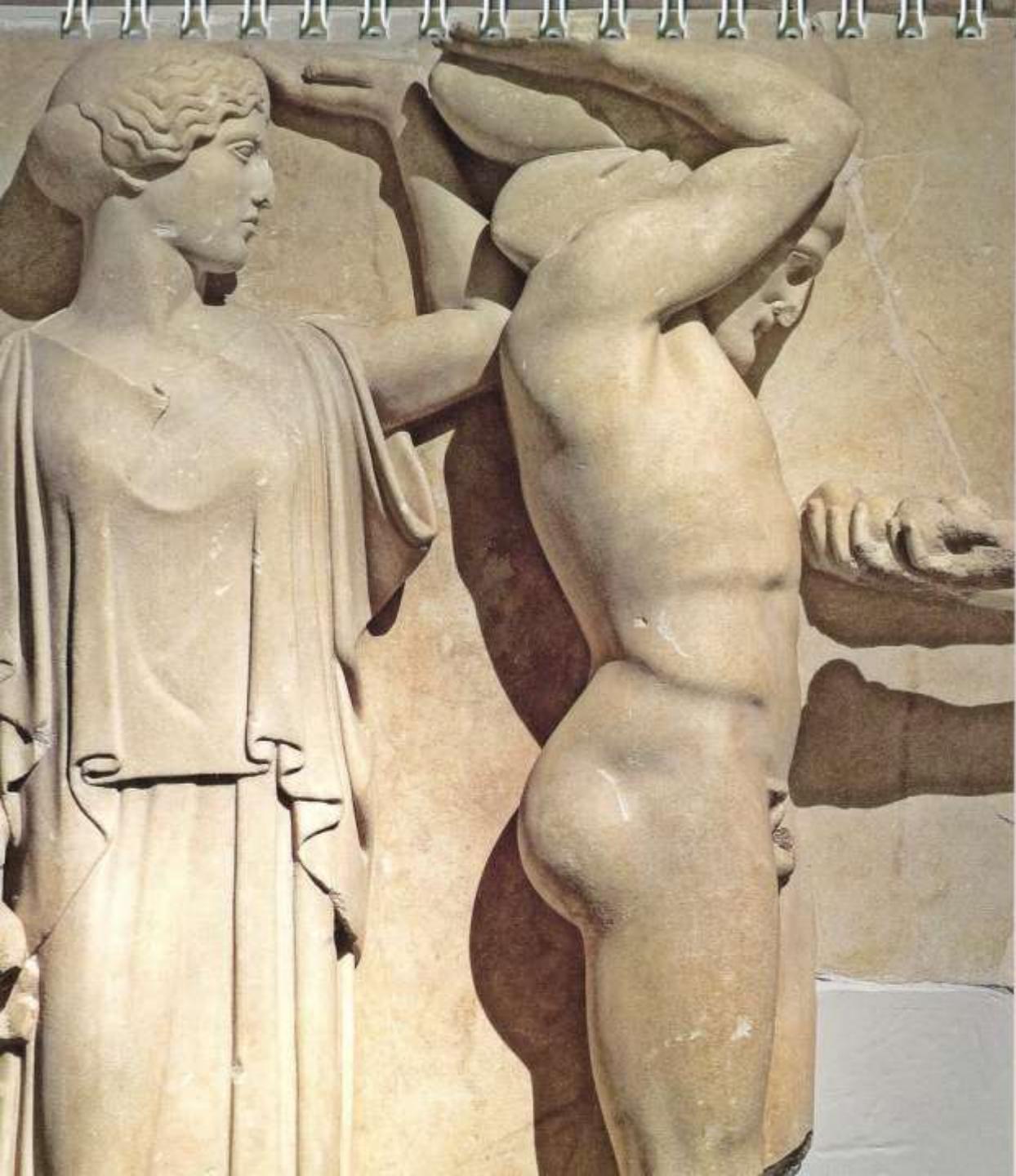

«Τίο πέρα (η Αθηνά),
καθισμένη στο βράχο,
αλαφρά κουρασμένη από
τον αγώνα μα περίφανη,
πώς κοιτάζει τον αθλητή
να γυρίζει νικητής και να
της προσφέρει λάφυρα τα
όρνια της Στυμφαλίας!»

Η Αθηνά δέχεται από τον
Ηρακλή τα άγρια σαρκό-
βόρα πουλιά ως δώρο.
Μετόπη από τον οπισθό-
δομό του ναού του Διός.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
			1	2	3	4
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

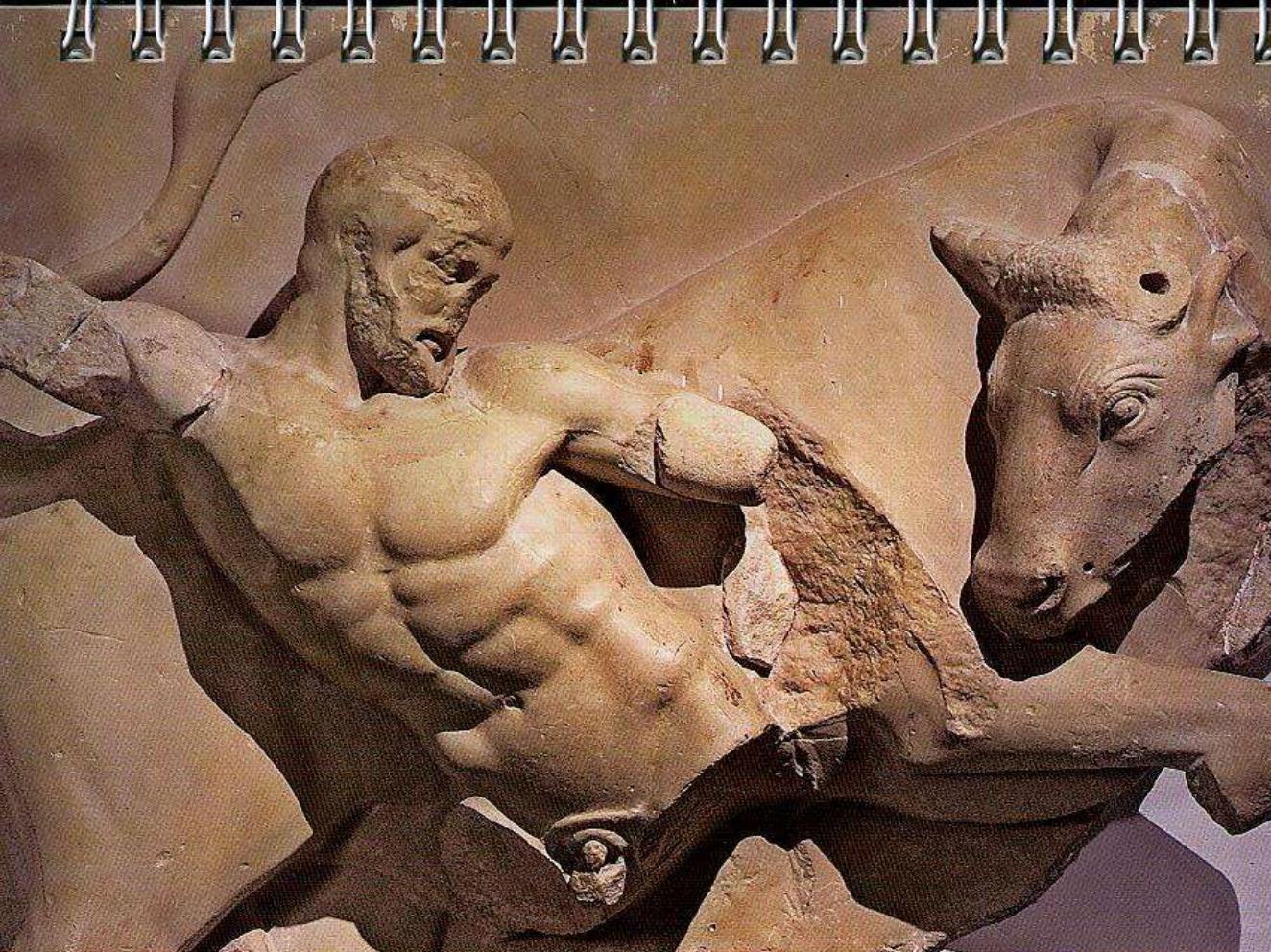

«Και λίγο πιο πέρα (η Αθηνά),
με τί τριφερότητα σπκώνει
το χέρι της, ορθή πίσω του,
και τον βοηθάει ν' αναβαστάξει
το βάρος της Γῆς!»

Ο Ηρακλής στη θέση του
Ατλαντα κρατά στους ώμους
του τον ουρανό, ενώ στρέφει
το βλέμμα του στα μήλα των
Εσπερίδων, που του προ-
σφέρει ο Γίγαντας.
Λεπτομέρεια από μετόπη του
προνάου του ναού του Διός.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ		
							1	2
3	4	5	6	7	8	9		
10	11	12	13	14	15	16		
17	18	19	20	21	22	23		
24	25	26	27	28	29	30		

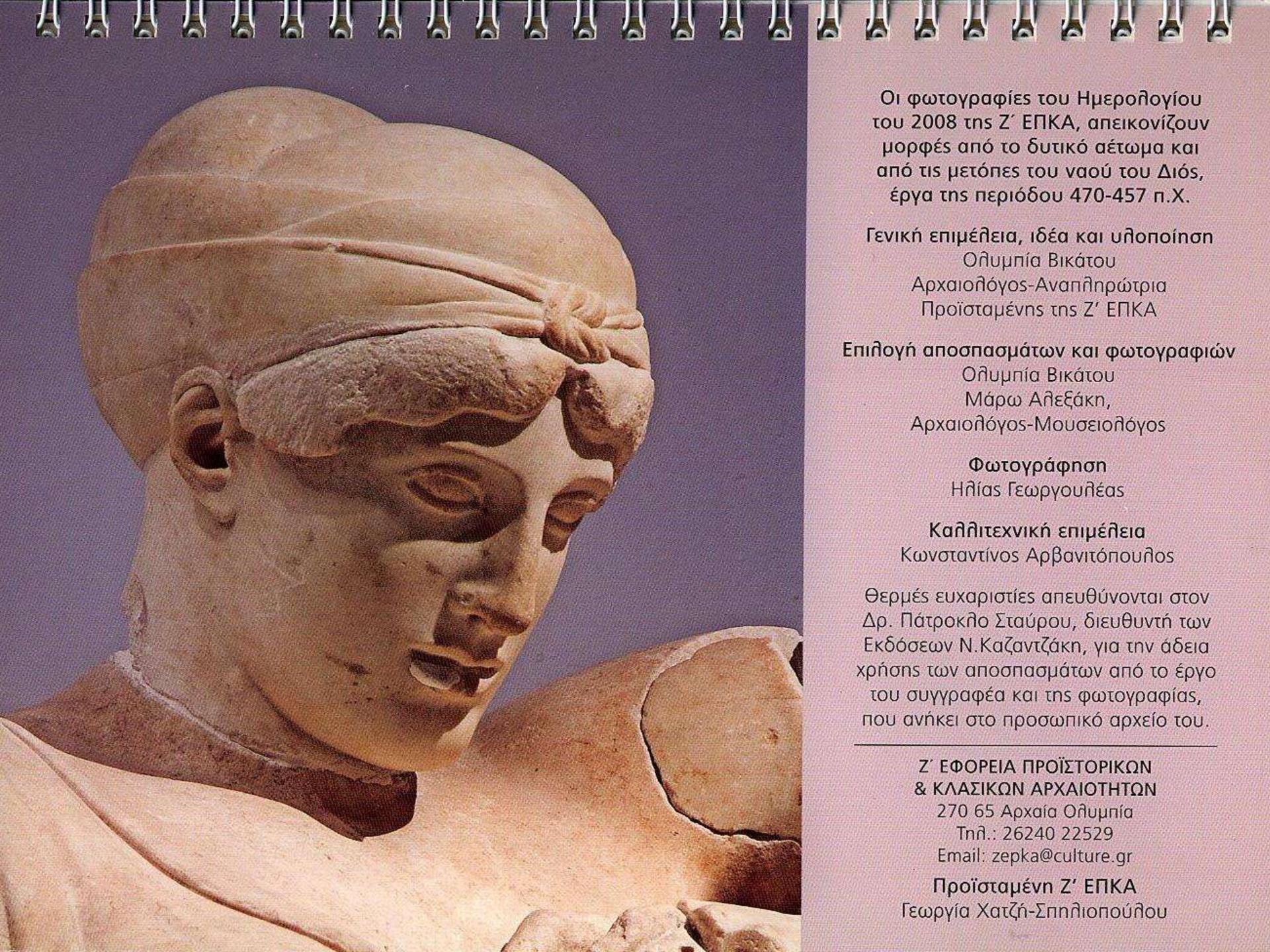

Ο Ήρακλής δαμάζει
τον Κνώσιο ταύρο.
Μετόπη από τον
οπισθόδομο του
ναού του Διός.

“...ο ύμνος μετατοπίζεται με ευπλάτεια στον Ήρακλή, το μέγα πρόγονο, τον
αρχηγό της ράτσας. Σα να λέει: Δε νικήσαμε εφείς, η γενεά μας τούτη,
όχι νίκησε το δαιμόνιο της ράτσας. Νίκησε ο πεισματωμένος, αποφασι-
σμένος πρόγονος αθλητής... νίκησε ο άνθρωπος που μάχεται να νικήσει τα
θεριά, τους βαρβάρους και το θάνατο, προχωρώντας από άθλο σε άθλο.”

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ	Κ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Οι φωτογραφίες του Ημερολογίου του 2008 της Ζ' ΕΠΚΑ, απεικονίζουν μορφές από το δυτικό αέτωμα και από τις μετόπες του ναού του Διός, έργα της περιόδου 470-457 π.Χ.

Γενική επιμέλεια, ιδέα και υλοποίηση

Ολυμπία Βικάτου
Αρχαιολόγος-Αναπληρώτρια
Προϊσταμένης της Ζ' ΕΠΚΑ

Επιλογή αποσπασμάτων και φωτογραφιών

Ολυμπία Βικάτου
Μάρω Αθεξάκη,
Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος

Φωτογράφοι
Ηλίας Γεωργούλεας

Καθηλιτεχνική επιμέλεια
Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος

Θερμές ευχαριστίες απευθύνονται στον Δρ. Πάτροκλο Σταύρου, διευθυντή των Εκδόσεων Ν.Καζαντζάκη, για την άδεια χρήσης των αποσπασμάτων από το έργο του συγγραφέα και της φωτογραφίας, που ανήκει στο προσωπικό αρχείο του.

**Ζ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ
& ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ**

270 65 Αρχαία Ολυμπία

Τηλ.: 26240 22529

Email: zepka@culture.gr

Προϊσταμένη Ζ' ΕΠΚΑ

Γεωργία Χατζή-Σπηλιοπούλου